

Sic!

Valdas Ozarinskas ant psichoanalitiko kušetės

Vos įėję į psichoanalitiko kabinetą Valdas Ozarinskas pradeda juoktis. Tai man primena dažnas Woody Alleno filmų scenas – jų herojai primygtinai teigia, kad jie nėra iš tų, kuriuos įmanoma užhipnotizuoti, nes niekam tai nėra pavykę padaryti. Tuo tarpu psichoanalitikas, it gudrus žoleles, magiją ir psichologiją išmanantis kinas, neprieštarauja. Jis juokiasi kartu su Valdu ir nepastebimai įkalba jį įsivaizduoti, kad šiuo metu jis yra ne čia, šiuo metu jis artėja prie Le Corbusier „Savojos“ vilos. Kai Valdas sako, kad visa tai gerai įsivaizduoja, psichoanalitikas jo paprašo praverti vilos duris. Tada pastebiu, kad Valdas užmerkia akis ir, sutikdamas su psichoanalitiko pasiūlymu, paklausia, kaip durys atsidaro – „stumiant ar traukiant“. Tampa aišku, kad Valdas jau yra užhipnotizuotas. Iš jo veido mimikos ir kūno judesių galima suprasti, kad jis vaikštinėja „Savojos“ viloje. Spėju, kad šiuo metu užlipo ant pastogės, nes žiūri horizonto link ir sustingsta gulima poza, lyg įsitaisytų ant šezlongo LC4.

Tada pradeda pasakoti:

Vilnius, kaip vestuvinio torto papuošalas

Vilnius tapo dar vienu paveikslu ant saldinių dėžutės viršelio, dar vienu vestuvinio torto papuošalu, dar viena išsipildžiusia saldžia smulkiaburžuazine svajone su išstypusiomis nekilnojamojo turto kainomis ir kas savaitę švariai perdažomomis sienomis. Pigūs dažai čia saugo nuo visko, kas galėtų badyti akis ir priversti susimąstyti. Vilnius pasidazė kaip sena kekšė, slepianti raukšles. Juk Vilnius, kaip ir visos sostinės, visada buvo kekšė, kuri žėgė veik visos kaimyninės tautos ir keliautojai, kurios sienas neršė viską pakeliui krušantys Čingischano palikuonių kariai, metaliniai kryžiuočiai, apžėlę švedai, Vilniuje galą gavo Napoleono kariai, krušę viską, kas juda prieš Rusijos kampaniją, ir po nesėkmės iš bado suėdę net Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto preparatus.

Vilnius yra naujasis disneilendas be atrakcionų parko

Pigūs dažai čia saugo nuo visko, kas galėtų badyti akis ir priversti susimąstyti. Vilnius yra naujasis disneilendas be atrakcionų parko, skirtas saldinių dėžučių senamiesčio turistams ir plastikinės švaros mėgėjams. Tačiau tikri Vilniaus šeimininkai yra nekilnojamojo turto savininkai, kuriems yra svarbiau investuoti ir gauti pelną. Miestas suvokiamas tik kaip nekilnojamas turtas su UNESCO kokybės etike; jo architektai savo užsakovams kaip pavyzdžius rodo šiuolaikiniam verslininkui metroseksualui skirtus „Wallpaper“ žurnalus. Vilnius tapo tapetu (neminėkime tų saldinių dėžučių); jo architektūra tinka apgyvendinti seniems Disney'aus kino kompanijos personažams: Gražuolei ir Pabaisai. Nenuostabu, nes šiuolaikiniai Vilniaus personažai yra manekenė ir ją nusipirkęs verslininkas, kurio romantiška ir kilni širdis atsiskleidžia tik tada, kai jis ją atsiveža į naują butą Vilniaus senamiestyje.

Tomas, Nikita Chruščiovas ir Džeris

Legendos sako, kad vieni mylimiausių N. Chruščiovo animacinių personažų buvo Tomas ir Džeris. Jei leisite būti anachroniškam, lengvai įsivaizduočiau N. Chruščiovą valgantį ikrus „Reval Lietuva“ viešbutyje ir žvelgiantį tai į Vilniaus senamiestį, tai į plokščiaekraniam televizoriuje išdykaujančius animacinius personažus iš šalies, kuri buvo prieš šaltojo karo metu. Apie tai galvoju todėl, kad šiandien Vilniuje (ir Lietuvoje) galioja ta pati korumpuota hierarchinė sistema, kokia buvo ir tarybiniais metais: ji vienas vertybes deklaruoja, o pagal kitas gyvena, nors paprasčiau būtų kalbėti apie vertybių stoką. Architektai nebevaldo ne tik miesto, bet ir kuriamų objektų, o architektūra aptarnauja buržuazijos poreikius, juk maištaujantis proletariatas išvyko ieškotis darbo į kitas šalis.

Ar greitai Vilniuje kabės plakatai „Ir Vilniuje galima gyventi“?

Ką sukūrė Vilniuje per šešiolika nepriklausomybės metų? Prisiminkime – tarpukario Kaunas sugebėjo neatpažįstamai atnaujinti miestą unikalia ir vertinga architektūra, net ištisais jos ansambliais. Tuo tarpu pinigingas šiuolaikinis Vilnius tuo pasigirti negali. Prarandamos viešosios erdvės, privatizuoti kino teatrai, mieste pridrabstoma absurdiškų paminklų kuriamai nacionalinei praeičiai. Miestas investuoja į pagrindinių apsipirkimo gatvių plyteles, sostinėje neiškilo joks įspūdingesnis vyriausybinių pastatų. Privatus verslas irgi nelinkęs investuoti pinigų į neburžuazinio skonio pastatus, todėl net, atrodytų, funkcionalių geometrinių formų daugiaaukščiai (nevadinsi jų dangoraižiais) yra nepateisinamai manieringi.

Vilnius griūva!

Ar šiandienos žmonėms būdinga atsakomybės baimė? Nepriklausau kartai, kuri veržėsi pirma nukristi į Mėnulį, man neįdomūs olimpiniai rekordai ir didžiausio dangoraižio statyba, žinau, kad man nepavyks išlaisvinti iš korupcijos jungo ne tik politikos, bet ir architektūros sluoksnių. Man labiau norėtųsi išlaisvinti vaizduotę iš pragmatizmo priklausomybės, norėtųsi, kad kas nors nebijotų būti drastiškas ir pateiktų jei ne Vilniaus senamiestį nugriaunančią viziją (kadaise Le Corbusier nepagailejo Paryžiaus senamiesčio, siūlydamas jį nugriauti kartu su Dievo Motinos katedra ir pastatyti kryžiaus formos daugiaaukščius), tai bent nevykusios fantazijos produktą – Valdovų rūmus.

Staiga Valdas pasiima gitarą ir pradeda groti eksperimentinio roko serijas. Kalbėti apie architektūrą tikriausiai yra tas pats, kas šokti apie muziką, tačiau tik vienas Valdas, iš visų kuriuos pažįstu, gali groti architektūrą gitara. Kažkodėl man norisi palikti Valdą vieną, juk galų gale čia vyksta jo hipnozės seansas. Išeinu pro duris ir iš žalios žolės bei baltų sienų suprantu, kad seansas vyko „Savojos“ viloje.

Seanso magnetofonas: VALENTINAS KLIMAŠAUSKAS